

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULU L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se restituie.

Nr. 263.

Duminică, 29 Noemvre (11 Decemvre).

1887.

Brașov, 28 Noemvre 1887.

Marele consiliu militar din Viena întrunit Joia trecută sub președința Maiestății Sale a decis, după cum se asigura, de a nu lua deocamdată nici o măsură pentru înmulțirea trupelor în Galiția. Numai pentru cazul, când Rusia și-ar continua concentrările de trupe, s'a stabilit modul de procedere. Se vede din toate că cercurile conducătoare ale monarhiei se străduiesc să evită ori-ce pasu pripit, care s'ar pute tălmăci ca o provocare a Rusiei.

Acastă măsură de precauțiune este justificată, mai alesu decât se va adevări ceea ce se scrie într'o corespondență diplomatică din Berlinu către „Kölnische Zeitung”, că adevă există bănuiala, cumcă Rusia prin concentrările de trupe la granița galițiană vrea să fscă numai presiune asupra Austriei, ca să cedeze în cestiunea bulgară.

O asemenea presiune se crede, după cum scrie „Liberté roumaine”, că voește să eșercheză Rusia și asupra Turciei, în vederea unei regulări foarte apropiate a cestiunii bulgare, prin aceea, că concentrează mereu trupe rusești în Armenia.

Der cercurile militare se uită cu alți ochi la aceste concentrări și le iau în seriosu. Astfelu dăce o scriere militară apărută dălele aceste în Hanovera sub titlulu „Viitorulu răboiu alu Rusiei”, că pentru Austria se arată necesitatea absolută de a lua ofensiva, cu atâtu mai multu, cu câtu o înaintare a trupelor austriace asupra Varșoviei ar lipsi pe Rusia de cele mai puternice baze de aprovizionare.

Temerea, că pregătirile de răboiu ale Rusiei potu avé unu caracteru seriosu se întemeiază și pe faptul, că influința rusă în Parisu a câștigat forte multu teren. Astfelu se raportează dăiarulu „Post” din Londra, că cercurile diplomatice transpun punctulu de greutate alu crizei la Paris, unde influința Rusiei e foarte activă, și acăsta o constată și scirile oficiose din Viena.

Ba împrejurarea, că noulu președinte alu republicii a însărcinat ma iștăiu pe Goblet cu formarea cabinetulu a produsu o impresiune penibilă în Berlinu, unde se crede că Goblet, pe când era colégu în ministeriu cu Boulanger, voia să împingă lucrurile la unu răboiu între Franța și Germania. Acum se voru fi mai liniștitu politici germani, după ce Goblet a refusat sărăcină de a forma ministerulu și în locul lui a fostu chematulu Falières. Deplin liniștitu însă nu voru fi cei din Berlinu nici acum, deorece ei ținu că Președintele Sadi-Carnot nu are energia cuvenită spre a pune stavilă politiceii de revanșă și deorece suntu informați, că Rusia susține relațiuni cu notabilitățile de frunte dintre politicii de revanșă francești.

La acăsta se mai adauge și împrejurarea, că o parte a presei franceze dă vina Austriei, că prin atitudinea sa în cestiunea bulgară a pricinuitu concentrările de trupe în Polonia rusescă. Față cu asemeni acușări ale unor foi franceze și ale presei rusești, diarele oficiose și neoficiose din Viena au primitu, se crede, avisulu de a documenta, că imputările ce i se facu politiceii austro-ungare, că ea ar fi dusu pe prințulu Ferdinand de Coburg în Bulgaria, unde ar voi să-lu folosescă ca instrumentu, suntu neadeverate.

Interesantă estu o nouă versiune, ce vine din Parisu și după care măsurile militare luate de Rusia la granița Germaniei și Austriei se esplică prin faptul alianței triple. Acele puteri, se dăce, carl nu facu parte din acăsta alianță, trebuie să fiu acum mai îngrijite de siguranța lor. Militari însemnați ruși au declarat că în casulu unui răboiu Rusia nu pot mobiliza așa iute ca Austria și Germania și că prin urmare treuie să ia de cu vreme măsuru ca să delsture

pericolulu, ca cu câteva corpuri de armată să fiu ocupată Polonia rusescă înainte de ce ar pute mobilize Rusia trupele sale.

Ori care ar fi însă motivulu concentrărilor de trupe, ajunge că aceste concentrări se facu și că ele ascundu în sine pericolulu unui răboiu. Tote foile din străinătate se ocupă exclusiv cu acăsta mare cestiune a raporturilor dintre cele trei împărății nordice, pretutindeni cestiunea este considerată dăr ca forte serioasă, decât și nu tocmai de totu acută.

În împrejurările de față Rusia are să dăce celu din urmă cuvântu și cu încordare se așteptă să se audă vocile presei ruse și a guvernulu din Petersburgu, mai alesu după ce acum se vor besce și de-o nouă lovitură de stat, ce se pregătește în Bulgaria.

Conferința militară din Viena.

Precum ni s'a comunicat prin telegramă, alaltieri s'a ținut în Viena o conferință militară, care a durat peste trei ore, sub președința Maiestății Sale. La conferință au luat parte: Archiducele Albrecht, contele Bylandt-Reidt, ministru de răboiu, contele Kalnoky, ministrulu landwehrului Welsersheimb, ministrulu honveșiloru Fajervary, șefulu statulu majoru generalu br. Beck și mai multu alți oficeri de stat majoru.

În conferință s'au discutat și s'au stabilitu măsurile pregătitoare, pentru a ușura în viitoru sporirea trupelor dislocate în Galiția. S'a luat apoi decisiunea, că deocamdată să nu se trimetă întărirea de trupe în Galiția și peste totu să nu se ia niscui măsuru de precauțiune deosebite; numai decât Rusia va continua încă mai de parte cu măsurile sale militare, atunci se voru lua și din partea Austro-Ungariei măsuru corespunzătoare.

De asemenea deocamdată nu e vorba de conchizarea unei conferințe comune, la care să ia parte ministrii austriaci și ministri unguri. Se pare, precum spunu foile din Viena și din Pesta, că cercurile conducătoare ale monarhiei vrău să se ferescă de ori-ce pasu, care s'ar pute interpreta Rusia ca o provocare.

Opiniunea presei franceze

asupra

alegerii noulu președinte de Republică:

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.”)

Parisu, 5 Decemvre 1887.

După cum de sine se potu înțelege, opiniunea presei franceze e forte variată. Deși personalitatea lui Sadi Carnot din punctu de vedere politicu a fostu puțin marcantă, astfelu că n'a pututu să deștepte nici ură, nici devotamentulu fanaticu alu nici unei partide, totuși păreri și sentimentele suntu așu forte împărțite.

Cu toate acestea, făcendu bilanțulu generalu, vomu vedé că o deosebită satisfaciune predomină pretutindeni dela alegerea lui Sadi Carnot încôce

Să începem decu revista diareloru, dăndu întâietate presei oportuniste, apoi celei monarchiste și să terminăm cu cea puru republicană

„République Française” n'are nimic în contra lui Sadi Carnot, dăr atribuie alegerea lui desinteresămentulu lui Jules Ferry. Etă ce dăce acăstu organu de publicitate:

„Jules Ferry n'a hesitat. Cu acelu distinsu patriotismu, cu acelu nobilă desinteresămentu de care deja a datu probe patriei, dănsulu s'a adresat amicalu sâi politici că și retrage candidatura sa, rugându-i să și concentreze voturile lor asupra candidatulu ce se găsea în fruntea scrutinulu.”

Cavintele acestea ne aducă aminte, dăce „L'Intransigeant”, fabula cu vulpea și strugurii.

„Le National” dăce:

„Noi vedem în atitudinea lui Jules Ferry, a acăstu patriotu franceșu atâtu de pe nedreptu calumniat, o deosebită corectitudine politică. Deplângem pe acelu abominabilu speculatoru d'unu răboiu civilu, carl au afirmat că elu ar fi pactisat cu monarchia.”

„Le Moniteur Universelle” scrie:

„Președintele Congresulu a proclamat erl președinte alu Republicei pe Sadi Carnot, — pe unu periudu de șapte ani. Formulă secă! Lovitura ce se dăce republicanii singuri constituțiunii loră nu mai e reparabilă. În ziua, în care se va forma în Parlamentu o altă majoritate, și în care bandele de pe stradă voru impune Președintelui demisiunea, în ziua aceea d. Sadi Carnot se va convinge cătu temei. pote să punu pe durata celor șapte ani ce i se promisă.”

„La Gazette de France” scrie:

„Strada a triumfat! Masele au raportat victoria! Elu au făcutu să tremure Camera și Senatu. Frica a dominat. Congresulu: Partidele din stînga au lucratu de trică. N'a fostu unu momentu, în care republicanii să nu se fi gândit la spaima ce li se insuflă. Demagogia parisiiană, conșciă de puterea sa, scie că e suverană chiar și la Versailles, unde n'a aflatu cu care se se ducă. Ea a așteptat la Parisu actulu de apunere alu Congresulu. Republican, generalulu Eudes (monarhistu) e mândru de voi. Elu e mândru de Consiliulu municipalu, care n'astepta decât alegerea lui Ferry, pentru ca să se transforme în Comitetu de salut publicu. Elu e mulțumit de hărdele sale, carl au arătat, ca e dreptu, destulă curagiu și disciplină.”

„La Patrie”:

„Fără îndoială, alegerea acăsta a datu Franței unu începutu de satisfaciune; căci ea însemnează sfârșitul unei magistraturi cufundate în rușine; căci ea răsturnă morăitatea publică revoltată, nu atât în contra turpănilor scandaloase de multu timp, câtu mai multu în contra scandalurilor ce le-au provocat.”

„Le Soleil”, sub semnătura lui Paul Bosq, scrie:

„Cătu pentru noi, suntemu veseli de noroculu ce a datu peste Sadi Carnot. Elu e celu mai bunu om. Așa de exemplu elu nu e de locu vesel. Suptem de departe d'a afirma că elu va fi unu trist președinte de Republică, dăr acăsta nu ne împedecă d'a mărturisă că avem unu președinte trist, iremediabilu trist și hipocondriac. Acăstu bărbatu onestă are totdeuna aerulu d'a se încovăia sub greutatea unei fatalități neindurate. O melancolia intensă e răspândită în tota a sa persoană și pare a face una cu elu. Acăstu umoru negru lu învelu ca într'o cută și nu-lu slăbește de locu. Și încălea decât acăsta întristare atâtu de profundă ar prinde corpul în v'unu discursu mișcătoru, seu ar produce câte-va schinte de acea oratoriă, ce o găsimu în Ieremia plângendu pe ruinele Ierusalimulu. Dăr nu! Oratoriă lui Sadi Carnot portă doliu. Dănsulu când vorbește, la tribună seu fiă în ori-ce altu locu, totdeună are aerulu d'a vorbi cu la marginea unui mormânt. În locul lui: Brisson, pe care Republicanii l'au îndepărtat, Sadi Carnot e încontestabilu chemat să ducă doliu Republicei și s'o înmormenteze cu demnitate.”

„L'Autorité” face următorea observare: „Buniculu lui Sadi-Carnot era unu om de ceva vârstă; de tata lui nu prea e mare lucru, câtu de actualulu Carnot, apoi chiar nimic nu e. De voru merge lucrurile totu asifelu, o să ajungem să avem președinte unu cătălușu, pe care o să fimu nevoiți să-lu purtăm într'o cărucioră.”

„Le Figaro” numesce pe Sadi-Carnot președintele cofetarilor. Cu toate că nu e mulțumit de rezultatulu alegerii dela Versailles, totuși organulu monarchist u espriamă dorința ca votulu datu pentru Sadi-Carnot să fiă unu votu de conciliațiune și liniștire a spiritelor. Cum e modestu, li va fi de ajuns să șoiă că lumea și are îndreptați ochii sâi asupra lui, ca asupra unei aște țelare, ce nu răspundește nici lumină nici căldură, dăr care servă de călăuză navigatoriloru rătăciți.”

„Le Temps” scrie: „Sadi-Carnot a apărut ca porumbulu lui Noe, întrunindu asupra lui imediatu toate vaturile, toate nuanțele cele mai accentuate și cele mai divergente ale opiniunii republicane. Numele lui a produs acăstu acord atăt de dorit. Triumfulu lui nu e alu nici unei fracțiuni politice.”

„La France”: „Alegerea lui Sadi-Carnot însemnează că Parlamentele reunite n'au voit să acorde sufragiiloru bărbatulu politicu care reprezenta idea autoritară.”

„La Justice“: „O coterie s'a încercat să greșeze pe crisa președințială, pericolul unui războiu civil în favorul unui om ultra impopular în tota Franța. Tactica aceasta a fost însă dejucată prin alegerea lui Sadi-Carnot.“

„La Nation“: „Ferry e bătut! Republica e salvată!“

„Le Paris“: „Sadi Carnot prinde în mâinile sale frânele puterii, liber de ori-ce angajament, susținut de stima generală.“

„Le Mot d'Ordre“ regretând că nu s'a ales Floquet ține: Republica are așteptări în fruntea sa un republican de elită, un patriot și om cinstit. Pentru aceste motive strigăm: „Trăiește Franța! Trăiește Republica.“

„L'Événement“: „Fie, ca partida republicană, care și-a strâns erii rândurile așa de bine, să rămână unită și mână în luptele pricinuite de intrigele personale și ambițiunile parlamentare.“

„Le Siècle“: „Centenarul Revoluției celei mari se apropie. Franța republicană simte o bucurie patriotică când se gândesc să celebreze această dată memorabilă sub președinția unui bărbat, al cărui nume ne aduce aminte cele mai glorioase suveniri ale Revoluției. Acest nume i-a prins bine în trecut. El este sinonim cu victoria. Fie ca să ne atașeze de acest sinonim, decât va fi ca pacea să fie turburată.“

După ce am vădit opinia câtorva țiare din cele mai de frunte, să vedem acum ce judecă însuși noul Președinte al Republicii despre înalta misiune ce-l așteaptă.

Un redactor de la „XIX Siècle“ întrebându-l ce linie de conduită politică are să urmeze, Sadi-Carnot răspunde: „În alocuțiunea, ce am pronunțat-o imediat după alegerea mea, ți seiu, că-mi voi da toate silințele pentru a realiza concentrarea republicană. Prin urmare fiți convinși, că voi lucra pentru consolidarea Republicii. Noi am avut a străbate o criză din cele mai penibile. Franța a dat destul timp spectacolului celor mai regretabile scene. Acum sperăm însă, că de aici înainte va începe o eră de prosperitate și de liniște. Mai ales că spiritele au început deja să se calmeze. E neapărat necesară ca divisiunile de partid să înceteze odată și ca — mai repetă încă odată — uniunea să se realizeze. Republicanii trebuie să formeze o singură și mare familie.“

Venind vorba despre constituirea unui nou Ministeriu, Președintele aduce: D-Ta ști că n'am apartinut nici unui grup parlamentar. Intențiunea mea este să-mi compun noul cabinet cu elemente recrutate din mai multe grupe ale stângii republicane. Acest cabinet va fi un ministeriu de concentrare și nu de combatere.“

Decă noul președinte va urma astfel, de sigur că autoritatea Președinției Republicii franceze se va restabili, căci nu trebuie să uităm un lucru, că odată cu demisionarea lui Grévy, a demisionat și autoritatea Președinției în Franța pentru mult timp.

Quidam.

Anti Românișmă.

Sub acest titlu, „Revista Politică“ din București, delă 1 Decembrie, scrie următorul articol în privitor la înstrăinarea numelor proprii românești din Bucovina:

Provinciile Românilor întunecau în timpurile trecute

originea românească a numelor proprii prin organele lor subalterne, prin scriitorii de prin cancelarii și de prin sate. Porunci directe din partea guvernului din Cernăuți, prin care s'ar demanda înstrăinarea numelor proprii din Bucovina, nu cunoștem din timpurile trecute. Ca să se întempe acesta, a trebuit să vină, cum se ține, era egalei îndreptățiri a naționalităților. Deputații noștri votează consecvent cu guvernul, pe când organele lui din țară lucră totuși atât de consecvent contra dorințelor și intereselor populației românești și caută să întunece și să ștergă slabele urme ale românismului din Bucovina. În guvernul țării din Cernăuți se află omenii, cari cutăză să oprască prin emise scrierea românească a numelor proprii românești din țară.

Veți emisul consiliului școlar al țării din 30 August 1887 Nr. 1576. Acest emis demăndă înstrăinarea numelor proprii din Bucovina, oprind scrierea lor românească. Agitațiunile contrariilor noștri pentru desromanizarea țării s'au încuibat și în consiliul școlar al țării și cu ajutorul acestui consiliu devin școlile, care sunt susținute din sudorea noastră, instrumente în mâinile protivnicilor noștri, căci profesorii sunt siliți prin ucuzul citat mai sus, să lucreze contra științei și conștiinței lor după dorințele contrariilor noștri naționali. Chiar profesorii români sunt prin acest ucuz obligați să lucreze pentru desromanizarea țării; ei sunt obligați a schimosi și a falsifica numele copiilor, a părinților acestora și a comunelor, fiindcă așa voesc eteria dușmanilor noștri, a omenilor fără căpătăiu, cari înzadar numai strică pâinea țării, aducându-i daune în loc de folos. Profesorii sunt siliți a propaga minciuna în școlă și a ține copilul cu autoritatea lor de omenii învățați, cumcă copilul nu se chiamă: *Ion al lui Ilie Băndu din Margine*, ci: *Johann a Elias Blindu din Mardăina*.

Numai scrierea asta este profesorului ertată, prin numitul emis, deși scrierea aceasta este fără logică și ridiculă din punct de vedere științific, dăr ea ascunde și întunecă românitatea persoanelor și a localităților, prin urmare corăspunde intențiunilor vrășmașilor noștri. Este obicei în tota lumea civilizată, că numele proprii nu se schimbă, ci se scriu în ortografia limbii, de care se ține. De aceea nu nume propriu grecesc, francez, englezesc, unguresc ș. m. d. se scrie neschimbat în ortografia sa, și ori și cine l'ar scrie astfel, ar trece de ignoranț și s'ar face de risul omenilor culti. Omenii culti însă din consiliul școlar din Cernăuți poruncesc tocmai contrariul delă ceea ce se usă în tota lumea cultă.*

Ei facă această, pentru că sunt conduși de motive politice anti-române și nu pot suferi nimic românesc. Domnii din consiliul școlar nu vor fi în stare să dovedescă, cum că știința cere, ca numele proprii românești să nu se scrie românește; tocmai delă o corporațiune, precum este consiliul școlar, am aștepta, ca să nu se depărteze de temeiurile științifice și să nu lunece pe povârnișul dușmăniei politice în contra Românilor. Scimă de sigur că nu toți membrii consiliului școlar, scimă că nu toți au avut scire despre emiterea lui, și așteptăm, că cei nepreocupați și nestăpâniți de ură în contra Românilor vor cere în ședința viitoare a consiliului școlar cassarea acestui emis nepotrivit cu imparțialitatea și autoritatea consiliului școlar; însă avem scire absolută, că d-lu inspector însuși a luat

* Totuși așa face și stăpânirea ungurescă, maghiarizează în mod volnic tot numele proprii nemaghiare, de te crucești când le auzi ori le cetesc schimonosite în unguresce. — Red. „G. T.“

parte la conceperea acestui emis, ba bănim chiar, că d-sa este autorul lui, și tocmai Domniei Sale nu șede bine procedura aceasta.

Decă d sa nu scie să scrie numele proprii corect, precum dictează știința și logica, de care ar trebui să fie condus un inspector al școlilor bucovinene, apoi cel puțin să se lase pe alții să scrie, precum cere logica și știința. D-sa nu a contribuit cu nimic la sporierea culturii noastre; nu înțelege nici limba, nici trebuințele țării și nici nu s'a strguit, ca să le înțeleagă. Este o daună foarte mare pentru țară, că cel mai important post pentru instrucțiunea publică din Bucovina se ocupă de un om care nu cunoște nici limba țării. În alte provincii austriace ar fi imposibil să funcționeze un inspector, care nu înțelege limba țării, căci acesta însemnează a-și bate joc de instrucțiunea publică.

Nu ne îndoim, că d-sa, ca om cu minte, precum este, înțelege adevărul acesta. Ar fi fost declinsult, să nu intre în curentul politice dușmanilor noștri. Decă unii profesori cu știință mai adencă, decât domnul inspector, începură a scrie numele proprii românești cu ortografie românească, după cum cere știința și logica minții sănătoase, eră nu cu ortografia homăcescă, leșescă etc., acesta nu se cuvenia să-l jignescă pe d-lu inspector, din contra el trebuia să se bucure de această îndreptare. Dără această bucurie a fost imposibilă la un om, care nu este condus de principii științifice.

Decă domnul inspector, înainte de ce și-a dat consimțământul la emisul consiliului școlar contra scrierii românești a numelor proprii românești din țară, s'ar fi consultat cu un om de știință, precum este de pildă d-lu profesor Gartner, acesta de bună seamă l'ar fi lămurit despre păcatul științific comis prin acest emis. Avem reprezentanți în consiliul școlar. Tăcătorii aceștia? Avem în Cernăuți o societate pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina, a căreia datorință este să privegheze, ca teritoriul românismului să nu se totuștrăimorască și cotropască de adversarii noștri; pôte își va ridica ea glasul său contra activității consiliului școlar. Avem deputați în Reichsrathul din Viena și în dieta din Cernăuți, pôte li vorbii aceștia! Avem și un consistoriu metropolitan în Cernăuți, căruia i s'a relatat, cumcă autoritățile școlare au oprit întrebuintarea formei greco-orientale a numelor de botez în atestatele școlare, declarându-le de neoficiale și ilegale. Dără consistoriul până așli nu a făcut nimic față cu acest fapt. Latinul ține: „Qui tacet, consentire videtur“; este așa?

Prin înstrăinarea numelor geografice, a numelor de botez și de familie se învâlesce țera întregă într'o haină străină, de nu-i mai poți cunoște românitatea ei. Apoi vin învățații străini și fac delă formarea numelor proprii conclusioni la originea și naționalitatea din trecut și din prezent a locuitorilor din țară. Se presupune așcă, că o țară nu pôte fi românească în care numele geografice și numele locuitorilor nu sunt românești. Străinii tăgăduesc caracterul român al Bucovinei, dără numele localităților și ale familiilor îi dau de minciună. Ei decă caută să schimbe aceste nume, seu cel puțin să le deă prin scriere o față neromânească, pentru că se presupune, că un român nici când nu-și va scrie numele său și al satului său leșesc seu homăcesc.

O face elu acesta, atunci de sigur, că nu mai scie românește, nu mai este român. Din ortografia străină a numelor proprii se pôte face conclusioni la o popo-

FOILETONU.

Dicționarul poporalu.

(Cuvinte românești din jurul Năsăudului, de popor grăite și totuși pentru popor alcătuite)

adunate de dascălul Iuliu Bugnariu:

(Urmare.)

- 122. *Țăgărie* (ca verb și subst.)=șierare, țipare, strigare d. e.
Te bătea ca și pe-o slugă
De țăgneai ca un dulău,
Și-apoi te păzia o strajă
Să nu fugi din cobelău!
- 123. *Dulău*=cane de oi,
- 124. *Ștrămpă* pl. *ștrămpaci*=bucată, piesă, dărăb d. e. n'am nici un ștrămpă de lemn, așcă nici o bucățică.
- 125. *Intornocare*=împreunare, mestecare. De aici verbul a întornoca, a împreuna d. e. oile, vacile, boii etc.
- 126. *Cotăngan*=leciorandru; copilandru de 12—16 ani.
- 127. *Răvoie*=unelte, instrumente, cistiguri.
- 128. *Inderjire* (ca verb și subst.)=îmbuibare, eșire din piele.
- 129. *Hodrăncare*=scuturare d. e. corpul.
- 130. *Horjire* (ca verb și subst.)=frecare, frecătură.
- 131. *Fofăncare*=a-ți îndoi spatelul 'ncolo și 'ncăce.

- 132. *Răspău*=pilă. De aici verbul: a răspău= a pili
- 133. *Țolfă*=măiere frumoasă.
- 134. *Turjă*=copaciu (țag) mic și rămuroș er în sens impropriu poporul mai înțelege sub „turjă“ și pumnul d. e. și-a dat un turjă, așcă un pumn.
- 135. *Staniște*=locul, unde stau vitele la ameli.
- 136. *Hluzăie*=mulțime d. e. ce hluzăie de omeni a venit pe capul meu!
- 137. *Bulă* pl. *bule*=veșmânt, haină. I-a aruncat bulele 'n drum!
- 138. *Năclădu*=lemnul, pe care îl pun pécuararii în dosul focului.
- 139. *Poclădu* pl. *poclădi*=țolul, ce se pune pe cai — pe sub țaniță.
- 140. *Pricază*=morb, bolă d. e. în vite.
- 150. *Bgilă*=smec, un mănunchiu de paie de ovăș, în vârful căruia se află mai mulți per de cal înlăntuiți, în scopul d'a prinde paseri.
- 151. *Buléndră*=haină, veșmânt. În sens impropriu sub „buléndră“ se înțelege cutare femeia blăstămată.
- 152. *Șteahă*=goz; pulvere, praf, țernă.
- 153. *Șerpurelă*=șerpe mic; pui de șerpe.
Cu dinți de oțel
A celui șerpurelă,
Ce stă 'n fântanică.
(Descântec popor.)

- 154. *Bobotire*=a se umfla d. e. o bubă.
- 155. *Bonguță* pl. *bonguțe*=insecte.
Mă duc la împărat,
Că elu m'a chemat
Să-i arăt bonguțele
Și toate mușcuțele.
- 156. *Răncăluiesc*=facă ca boii ori vacile, când se spărie de jăgăni.
- 157. *Boncăluiesc*. Veți „răncăluiesc!“
Ce boncăluiesc
Ce răncăluiesc,
Frumușică mică,
Vacă tinerică?
(Descântec popor.)
- 158. *Morsocare* (ca verb)=a frământa; a zdrobi, a stărui,
În sus l'a ridicat,
De pământ l'a dat,
În Coșu i-a intrat:
Carnea morsocatu-i-o,
Sangele bătut-i-o!
(Descântec popor.)
- 159. *Andrele*=osele grumașului.
- 160. *Bercă* pl. *berci*=puncica nasului.
- 161. *Zurăiă*=larmă, șgomot; sunet.
De zurăiă fiarălor,
De plânsul nevestelor.
De aici verbul: a zurăi= a face să sune.

rațiune străină s'eu la o necultură totală a Românilor bucovineni, cari nici măcar numele lor nu-și pot scrie românește. O astfel de concluziune nu ar fi nici spre onoarea, nici spre folosul Românilor. Datorința noastră este deci, să combatem intențiunile protivnicilor noștri naționali, fiă ei chiar membri ai consiliului școlar.

SCIRILE DILEI.

Precum anunță foile din Clușiu, populațiunea tergoșorului Cojocna e foarte neliniștită din cauza comasațiunii ce se face acolo. Omenii se adună în cete și mai în făcare și sunt incendiari. Nu de mult li s'a dat focă provizionilor de fână ale primarului Zabtulik. E vorba să se întărească gendarmeria și să se trimetă soldații la Cojocna. — Observăm aici, că prin comasașarea s'au comis nedreptățile cele mai strigătoare la cer în paguba bieților țărani, de aci reînvierea turburărilor agrare sub acestu "fericitu" regim!

Prin bugetul ministeriului unguresc de justiție pe anul viitor se desființează un post de președinte la senatul curții de apel din Tergul-Mureșului.

În comisiunea pentru armată a camerei unguresc discutându-se proiectul de lege privitor la contingentul recruților și rezervii întregitoare pe anul 1888, s'a întrebat ce e cauza de numărul recruților fugari așa de mare, că calitatea materialului de recrutat e atât de rea, că casurile de sinciungărire sunt atât de dese. Ministrul honveților a răspuns: numărul cel mare de fugari provine din cauza emigrării din comitatele de sus în America și din comitatele de graniță ale Ardealului în Valahia; în privința relei stări fizice a tinerilor recruți, guvernul va căuta a înlătura răul dispunându prin lege ca recrutarea să se facă la etatea de 21 de ani; relativ la casurile de sinciungărire, e de observat că ele s'au împușinat de când s'a luat dispozițiunea, ca cei ce se sinciungăresc să fiă fără excepțiune înșiruiți la honveți.

În Clușiu, centrul kulturegyletului ardelen, nise hoții au furat 500 metri sîrmă de telefon care lega banca de credit de acolo cu depositul.

În casarma din Timișoara s'au bolnăvit greu deunăile 12 infanteriști de tifus și 3 din ei au și murit. Medicii au constatat, că această boală a provenit din apa cea rea de băut, deorece fântâna din casarmă a fost inveninată prin scursura dela gunoii.

Din Cobaltnă se scrie cătră „Sieb. Deutsch Tgblt.” data 5 Decembrie: „Comunele noastre sunt espuse execuțiilor de dare fără nici o considerațiune. Nu de mult a trebuit să trecă peste capul mai multor comunașe aceste execuțiuni, dintre care e de amintit mai ales comuna Felmeri. Se știe că această comună încă nu s'a putut recrea de daunele elementare de mai înainte, și în primăvera acestui an un incendiu cuprinsă a nimicit edificile economice a 80 de economi. De vr'o ertare de dări erarul n'a vrut să știe și așa executorul de dare, după o energică activitate de două zile a scos 700 fl. dări restante din acele sîrmăne comune. Ce ridicat s'o fi simțind executorul prin astfel de succese în conștiința puterii sale? Dăr numărul a cel și lucrurile ce au curs pe aci florin de dare? Registrat-a el în registrul de dare și svécirile de

mănie și de consternare cu care au fost înșoțite acele plăți? Și comunicat-a el superiorilor săi, cum în multe casuri au trebuit să adune contribuabilul banii și că unii au trebuit să-și vîndă o parte din pământ, numai să nu pîră mai mult? Nu credem că a făcutu acesta. Și apoi ce-i pasă statului decă un posesor de pământ își vinde pământul său? Noul posesor de asemenea va trebui să plătească darea, și statul n'are nici o daună. Dăr e în avantajul lui a ajuta să se creeze un proletariat economic prin colectarea dărilor fără nici o considerațiune? Nu credem!

Cetim în „Budapester Tagblatt” din Pesta Nr. 338 dela 4 Decembrie n. sub titlul „O casă comercială solidă”: Ori ce amic al unei puternice dezvoltări a vieții noastre comerciale trebuie să se umple de satisfacțiune vădendu, că la lumea comercială din capitală se înșiruesc noi factori, cari prin administrare vrednică și soliditate netăgăduită își dobăndesc stima publicului în măsură tot crescendă. Din acestu motiv e pentru noi o plăcută datoriă a constata, că firma Justinianu M. Grama, care ne este de 15 ani cunoscută din Brașov și care dela 1 Ianuarie s'a stabilit în capitală, deja în acestu timp și-a câștigat și aci renumele de escelentă soliditate și de stima, de care s'a bucurat în locul activității sale de mai înainte. Firma Justinianu M. Grama cultivă exclusiv vînderea en gros de cel mai bun petrol; birourile ei (Waitzner-Boulevard 16) oferă tabloul interesant și atrăgător al unei case comerciale care, purtată prin încrederea publicului, se bucură de o numeroasă clientelă și de o sănătoasă prosperitate. Ori-cine, fiă aci, fiă în provincie, care se adresează în afaceri cătră această firmă, e totdeauna mulțumit prin marfă forte fină și prin serviciu forte real. Nu putem decăt să ne bucurăm de acestu frumosu testimoniu ce i se dă unei firme române de cătră străini.

Firma H. Wolf din Oravița, care există de aproape 25 ani, a dat falimentu cu un pasiv de 18—20,000 fl.; activul e de abia 6000 fl.

Corni, Noemvre 1887.

Onorabilă Redacțiune! „Gazeta Transilvaniei” fiind cea mai citită foia în publicul român, sunt convins că nu va refusa a primi în colonele sale unele scrieri despre afacerile școlastice ivite aci coala în comunele locuite de Români, cu așta mai vîrtos că scopul la care întesc astfel de corespondențe nu pôte fi altul decăt stîrnirea simțului de progres, și în casul de față trezirea unui interes viu față de edificile școlastice pretutindena unde nu cumva din o cauză s'eu alta, să nu dică din nepăsare, s'ar fi neglijat acelea, s'eu dăr ar fi făcendu acele locașuri ale muselor în stare murdară s'eu aproape de ruinare, și cari localități nu mai pot fi suferite în starea lor desolată, ci e urgentă trebuință, să se renouască acestea, ca un nou tenic din cenușă, spre începerea filor populului nostru, pretutindena din darul lui Dumnezeu înmulțit în număr și care însetează după lumină și înaintare în seculul acesta atât de cultivat.

Astfel de idei mi-au dat indemnul să dau publicității instalarea a două case școlare gr. cat. prin actul Sântirei solemne a așelora după ritul nostru gr. cat. întîmplat în luna Noemvre a. c. în parochia mare Corni și filia acesteia Ciuta, sîmate în comit. Selagiului, Diecesa gr. cat. a Gherlei, prădandu-le astfel destinației lor, sub purtare de grijă în viitor a senatelor școlare respective aședandu-le acelea.

Voiu însă cu permisiunea On. Redacțiunii a descrie astădată istoricul scurt al edificării, respective adopțării școlilor acestora singuri din motivul desfășurat în fruntea acestui articol.

Cu finea anului 1885, ca președinte al senatelor școlare din parochia mea și filia ei mi-a succedat a mi convinge membrii senatelor școlare, în ședința primă ținută cu dînșii, despre neajunsurile și necorespunderea caselor școlare din comunele încredințate păstoririi mele sufletesc; m'am nisuit a le arăta cum are să fiă edificiu unei case școlare ca să corespundă scopului, făcendu asemănare la casele lor ce le au unii, largi și vederose, cât de comod se pôte săvîrși în acelea ori-ce lucrare, care pretinde puterea organelor tactului și a vederii, precum și exhalatiia corpurilor se perde în casă spațioasă fără ceva efect stricacios sănătății etc. S'a recomandat apoi până la evidență axioma că: „cine voiesce scopul, acela trebuie să voiască și mijlocele”, și cumcă nici cel mai dibace învățator nu pôte face progres în o casă școlară necorespundătoare de locuință nici barem pentru cel mai sîrman om. Urmarea dăr a fost a se suflca la lucru numai decăt, a se procura spașele, a se coaduna materialul recerut pentru clădirea din nou a școlii în o comună, în cealaltă țătră pentru adaptarea, lărgirea școlii nesuficiente spre a înșeși școlară respectiv. Și haru Domnului că pe lângă înviațiunile părintesc date poporenilor ambelor acestor comune din partea Pr. On. d. n. Ioan Galu, prot. tractat, pe lângă stăruințele ambelor senate școlare, cât și din impulsul ajutorințelor mărinimose incuse, mai s'aprimind cu repartiția dela poporeni respectivelor romune: că după binecuvîntarea rituală s'au predat usului public ambe edificile școlare.

Spre a pute susține școlile gr. cat. ca edificii școl confesionale, se recere ca atât edificiu școlii cât și mobiliara dinăuntru să corespundă; la din contră a devalvarea jurisdicțiunii bisericesc, la cea civilă, sunt amenințate a se preface în școle comunale, care catărolă fiind fatală pentru școlile gr. cat. e de lipsă în umăr să conlucre inteliğința civilă cu cea bisericescă spre ridicarea de timpuriu a școlilor nu cumva în pericol aflătoare.

NB. Chiar când încheiam această corespondență, începem în ziua Arhanghelilor s'era între 9—10 ore, a ars școlă gr. cat. din comuna vecină Bicoșu cu alți trei case dimpreună, prefăcendu în cenușă totă recolta de bucate și de fână atât a învățatorului V. Drăgan, cât și a celor trei proprietari de casă. Noroc în alte fatalități că a scăpat cu vitele în viață. — Idem.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

PARISU, 10 Decemvre. — Goblet a restat a forma cabinetul. Președintele republicii Sadi-Carnot a propus lui Fallières să formeze cabinetul. Fallières a primit misiunea și părătrează în cabinet pe Rouvier, Flourens și Ferry. Celelalte portofolii sunt încă neocupate. Fallières continuă tractările, cu tôte astea constituirea noului cabinet înainte de Duminecă ori Lună nu e de așteptat.

(Apropierea Crăciunului) aduce cu sine ca să dea atențiune întrebării: „Unde și ce se pôte cumpăra ca să fie un lucru practic și frumos (dăr totodată etnin). Deslegarea acelei întrebări se pôte afla în nunciul de pe pag. IV. al cunoscutei case de marfă Bruder Hirsch (Wien, IV, Wiedener Hauptstrasse 38), defacerea de Crăciun arangeată de această firmă în locașurile sale, ce le a înmărit prin construirea unor noue zidiri, oferă cea mai bogată alegere pentru fiecare. Astfel dăr această firmă recomandă a se face întrebările de această ocașione favorabile.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei” a 5 cr. se pot cumpăra în totungaria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editor și Redactor responsabil Dr. Aurel Muresianu

Olărele zărandu,
Cisme roși tropotindă.

162. Șugari, șugărele=om cu păr alburiu, adică nici alb, nici galben.

Ună taroș tineră, frumusele,
La sprâncene șugărele,
Părea trasă printr'un inel.

163. Ciuntare=gătare, finire, sfîșire, săvîrșire, tăiere.

164. D'oi, d'ali, dolemi de mine=cuvinte cari exprimă ideia de melancolie și duioșie. Aceste cuvinte (esclamări) le întîlnim forte adeseori în poesia populară și cu deosebire în balade.

D'oi măicuță dulcea mea,
Mărită pe Bogița etc.

s'eu:

D'ali soră sorioră
Născută, crescută 'n țără
Pangă apa lui Vioră etc.

s'eu:

Mă dusei după căline,
Dolemi de mine,
Și'telni două copile,
Dolemi de mine etc.

165. Avamă, avă nită=om sîrac, mișel.

166. Văgatoș=vîjă, moșneag, om bătrân cu un picior afară și cu unu în gropă.

167. Tîrșire=alegere, desîmpănare d. e. caprele din oi.

Tîrșesc și căprile
Și lasă-ți oile;
Că-să mai slabe la mulsore,
Dăr mai bune la tunsore!

168. Striu=feliu, neam; asemănare.

A făcutu mama făcutu;
Un pruncu de siriu mai mic etc.

169. Târtoșală=plăcintă ori pâne lată, lată. De aici adjectivul „târtoș”=lat, timpit.

170. Târtaș=turmă mică d. e. oi, porci, viței etc.

171. Gidăluiesc=spală, curățesc; împodobesc, chitesc. — Ce te mai gidăluiesc atăta, că știu că n'o să mergi în cununie!

172. Bêrăluiesc=alegă mnei dintre oi.

173. Diplă=ceteră, violină.

174. Diplăș=ceterăș, musicant.

Steluțele călărăși,
E' luferii diplăș.

175. Ciondănire=lovire; ciocnire; sfădire.

176. Scîpăire=căștigare; procurare.

177. Stângăresc=lipsesc de păreche d. e. am doi boi și pe unul îl vîndu. De aici cuvîntul „stângărit”=fără păreche.

178. Jubredu=om supțu și la trup și la față.

179. Zagaboiu=larmă; ciorobor.

180. Lencă= suman lung — până pe călcăi.

190. Cârțaru=iedu ori mnelu mai tineru de unu an.

191. Șvancă=jintiță dulce și subțire.

192. Pogmetă=găteje uscate de pui pe foc — Acest cuvînt se folosește cu deosebire de pcurare.

193. Boldișu=uridu, chiorășu, se uită bildișu, adică chiorășu, preste umăr.

194. Boromeșu=cașu prăpștu, sfărmată mărunt și mestecat cu zăr acru de oi.

195. Jântuitu=laptele ce iese din caș după ce odată se storce zărul.

196. Cocărtiță=cașu dulce mestecat cu jântuitu. — E de observat, că cocărtița este o mîncare forte nutritivă.

197. Motocină=holță, umflătură.

198. Cătușă=lemnul, care se află aședat d'asupra proșapului — la vîrf — pentru d'a se înșepeni mai tare jugul.

Săniușă cu cătușă,
Dragă-mi-i leica cu gușă;
Când pășește hărăcieșe,
Eu gîndesc, că mă tușeșe,
Bai-e-o Dîmne și-o trăsneșe!

199. Năsbacă=necăzu; neplăcere, supărate,

(Va urma)

Cursul la bursa de Viena din 7 Decembrie st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Rentă de aur, Bonuri rurale) and Price/Value.

Bursa de București.

Cota oficială dela 19 Noembrie st. v. 1887.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Renta română, Banca națională) and Price/Value.

Cursul pieței Brașov din 8 Decembrie st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Bancnote românești, Argint românesc) and Price/Value.

Magazinul de mărfuri BRÜDER HIRSCH. WIEN, IV., Wiedener, Hauptstrasse 38. Grăciună o mare desfacere de mărfuri, și este în pozițiunea avantajoasă a ofera p. t. mușterii din afară următoarele art. potrivite ca Cadouri practice cu prețuri ne mai pomenite de eftine.

Copii bucurați-vă! Esposiția de jucării pentru Crăciunul. Viena, II. Blumauergasse 23. aduce și intră acestă ană totți ce este mai nou, elegant și mai etind, și spre a ținea contul de împrejurările de față a arangiatu cu cel mai bun gust grupe de jucării, potrivite atât pentru băieți, cât și pentru fete cu prețuri ne mai pomenite de eftine.

Roc de erna de Loden, I. calitate numai fl. 5. II. calitate fl. 6.50. Cel mai bun, cel mai etind și cel mai durabil Roc de erna de Loden bun din Stiria, in colorile suru și cafeniu și in tote mărimele. — Ca măsură, grosimea la peptu.

Cisme strălucose ca oglinda fără a le peria. RICH. GÄRTNER, fabrică așa numitulă MOMENT-GLANZWICHSE. fluidu franțuzesc, impermeabil, fără carni lustru nicl la udătură nu pierd. „Unică” oficială examinată și aflată că preparată nestrictăios ală pielei. Prețul unei sticle 50 gr. Trimitere: 2 sticle fl. 1.30, 6 sticle fl. 3, 12 sticle 4.80 fl. franco.